

Дмитро АРАБАДЖИСЬВ,

доктор політичних наук, професор,
начальник науково-дослідної частини,
професор кафедри бізнес-адміністрування та
менеджменту зовнішньоекономічної
діяльності Запорізького національного
університету

Тетяна СЕРГІЄНКО,

кандидат політичних наук, доцент, доцент
кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДИНАМІКА МІЖНАРОДНОГО РЕАГУВАННЯ СВІТОВОЇ СПІЛЬНОТИ ЩОДО ШИРОКОМАСШТАБНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що риторика Заходу під час війни в Україні досить сильно змінилася – від запевнень німецьких дипломатів, що Київ все одно впаде за три дні, а тому можна навіть не допомагати, до запевнення США, що вони перетворять небо на землю, щоб допомогти Україні перемогти російську федерацію. Вранці 24 лютого 2022 року ЄС оголосив про рішуче засудження дій росії. Європа пообіцяла притягнути росію до відповідальності, заморозити російські державні активи за кордоном і закрити всім російським банкам доступ до світових фінансових ринків. Президент США Джо Байден, зі свого боку, анонсував зустріч з послами G-7, також пообіцявши рішучу відповідь на агресію Москви. Прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон заявив, що обурений жахливими подіями в Україні. Канцлер Німеччини Олаф Шольц назвав повномасштабне вторгнення росії в Україну грубим порушенням міжнародного права, а парламент Німеччини закликав доставити Україні зброю. Польща та країни Балтії підтримали Україну, а генсек НАТО Єнс Столтенберг скликав зустріч для обговорення російської агресії.

Але, вже 4 березня 2022 року, ми бачимо, що НАТО офіційно відмовилося вводити безпольотну зону над Україною. Усі петиції про закриття неба, які згодом зібрали мільйони підписів, не змогли переконати Альянс. 8 березня 2022 року видання The Sunday times повідомляє, що на початку березня була заблокована можливість передачі Україні літаків МіГ-29 з Польщі. Міністр оборони Великої Британії Бен Уоллес запевнив, що Лондон і НАТО підтримають Варшаву, але це буде її рішення, і ризики нападу росії не можна виключати. Зрештою Анджей Дуда, який спочатку просив більше

військ НАТО та зброї на українському кордоні, не наважився віддати літаки. Рішення залишилося за США, і вони заблокували передачу, щоб не провокувати Кремль на Третю світову війну. Так, незважаючи на запевнення у підтримці з боку західних союзників, їхні фактичні дії та риторика в ЗМІ залишалися не лише повільними та неоднозначними, але й обурливими для України.

Видання The Telegraph від 14.03.2022 р. написало велику статтю про те, як «побудувати золоті сходи для Путіна», тобто про те, що Київ може передати деякі території росії, щоб це представили як перемогу народу росії. Автори статті вважають, що Україна і Захід повинні дозволити російському президенту претендувати на перемогу, навіть якщо він зазнає реальної поразки. Що свідчить про бажання Заходу якнайшвидше закінчити війну та знайти певний компроміс у переговорах з Путіним.

Після успішного контрнаступу українських військових під Києвом та відходу російських військових з території Київської, Чернігівської та Сумської області та появи інформації про страту громадянських людей військовими рф, верховний комісар ООН з прав людини Мішель Бачелет зізналася, що фото мертвих мирних жителів на вулицях Бучі викликали жах. В свою чергу видання The Washington Post від 13.04.2022 р. повідомило, що президент Франції Еммануель Макрон заявив, що не слід вдаватися до ескалації тому, що росіяни та українці як народи є братами.

Влітку країни ЄС нарешті зуміли домовитися щодо проведення 6-го пакету санкцій проти росії, в якому було запроваджено нафтове ембарго. Головні параметри заборони на ввезення нафти з росії, яка йде морським шляхом, оприлюднила Єврокомісія 4 червня 2022 р. Заборона починає діяти відразу, але передбачені перехідні періоди: до 5 грудня 2022 року допускаються «разові» угоди щодо імпорту або виконання контрактів на закупівлю російської нафти, укладені до 4 червня; для нафтопродуктів аналогічні угоди можливі до 5 лютого.

Видання The Economist від 15.09.2022 р. у матеріалі «Приголомшливий контрнаступ збройних сил України» повідомило, що «Весь світ був здивованим успіхом українських військових у ході контр-наступу на Харківському напрямку. На той час ЗСУ остаточно довели світові, що Україна може наступати і вибивати ворогів із власної землі». З чого можна зробити висновок, що успіх ЗСУ посилив упевненість світової спільноти в тому, що росії можна завдати поразки на полі бою, а Україна справді може перемогти рф.

Слід зазначити, що, незважаючи на збільшення військової допомоги після ударів рф по енергетичній інфраструктурі України вже 23 жовтня 2022 року у Римі, виступаючи на саміті за мир, Еммануель Макрон намалював своє бачення завершення вторгнення в Україну, розпочате росією вісім місяців тому. «Уявити світ під час війни» — це «найбільше з немислимих», але всі конфлікти закінчуються «за столом», вважає президент Франції, який

запевняє, що не просить українців поступитися Москві, а запрошує їх розглянути можливість переговорів «швидше». З чого ми можемо зробити висновок, що президент Франції Еммануель Макрон з перших днів війни не залишає спроб припинити кровопролиття завдяки дипломатії та переговорам. Також слід зазначити, що через постійну ескалацію конфлікту з боку росії, під впливом громадської думки та більш рішучої позиції інших країн, Франція постійно збільшує свою допомогу для України.

Переломним моментом у зміні риторики Німеччини щодо війни та військової допомоги для України можна вважати приїзд президента Німеччини Франк-Вальтер Штайнмайєра до Києва. Так, видання Deutsche Welle від 25.10.2022 р. у матеріалі «Україна: Президент Німеччини Штайнмаєр відвідує Київ» цитує наступні слова Штайнмаєра. «Ми продовжуватимемо підтримувати Україну в економічному, політичному та військовому плані» і «Для мене було важливо, особливо зараз, на цьому етапі повітряних атак з використанням безпілотників, крилатих ракет та реактивних снарядів, надіслати сигнал солідарності українцям». Крім того, президент Німеччини заявив, що помилявся щодо реалізації Мінських домовленостей та підтвердив, що «повернення за Путіна у статус-кво не буде» [1]. Аналізуючи заяви президента Німеччини після приїзду до Києва, можна зробити висновки, що риторика Німеччини щодо вторгнення на територію України остаточно змінилася, що надалі відкриє можливість постачання німецьких танків «Леопард» для потреб ЗСУ.

4 січня 2023 року відбулася історична подія, Франція ухвалила рішення про передачу легких танків для України. Так, видання Ouest France від 05.01.2023р. у матеріалі «Війна в Україні: чому Франція вирішила поставити Києву легкі танки» заявляє, що «надання Києву французьких танків AMX-10 RC є демонстрацією того, що союзники можуть постачати танки, оскільки це робить Париж, Вашингтон, Берлін та кілька інших країн, раніше завжди відмовлялися постачати бойові танки» [2]. Таким чином, це стало прецедентом для інших європейських країн, які також погодилися передати Україні танки. Також зазначимо, що 27 січня 2023 року президент Франції Еммануель Макрон запевнив журналістів TF1 info, що продовжуватиме «розмовляти з росією», незважаючи на критику, яку він викликає, для досягнення миру між Україною та росією. Для проведення успішного контрнаступу західні союзники надали великий пакет військової допомоги, який включав: бойову машину піхоти Bradley, бронетранспортер Stryker, машини піхоти та інше озброєння. А вже у вересні 2023 року Україна отримує перші танки Abrams, які, були використані в контрнаступі на півдні України. В свою чергу, The Guardian повідомляв, що Нідерланди та Данія оголосили про передачу Україні до 61 винищувача F-16 після завершення навчання пілотів.

Прем'єр-міністр Данії Метте Фредеріксен заявила, що її країна надасть 19 літаків – «сподіваємось», шість до Нового року, ще вісім наступного року та решта п'ять у 2025 році. «Будь ласка, прийміть цю пожертву як знак

непохитної підтримки Данією боротьби вашої країни за свободу. Ймовірно, завдяки F-16 Україна зможе оновити парк радянських літаків і посилити протиповітряну оборону України. Крім того, F-16 дозволить посилити контроль над полем бою та забезпечити підтримку сухопутних військ ЗСУ на полі бою.

Аналізуючи вищесказане, можна зробити висновок, що риторика західних країн суттєво змінилася з початку повномасштабного вторгнення на територію України. Від невіри в те, що Україна витримає хоча б 3 тижні, перш ніж надати Україні важку штурмову зброю. За два роки війни Україна зуміла перейти від оборони до нападу та розпочала звільнення окупованих територій. Як вирішальні фактори зміни риторики західних країн можна виділити основні фактори зміни: Перш за все, це військові успіхи України, які практично свідчать про бажання та здатність України давати гідний опір окупантам, а також успіх контрнаступу Збройних Сил України в Харківській та Херсонській областях. зміцнювалося бажання приєднатися до перемоги над росією. По-друге, це постійна ескалація конфлікту та військові злочини, які вчиняє російська федерація. По-третє, після обсягів військової допомоги, реструктуризації економіки та санкцій проти російської федерації поразка України означатиме поразку не лише окремих країн ЄС, а й поставить під сумнів здатність західних цивілізацій протистояти авторитарним режимам у 21 століття. Що, у свою чергу, призведе не лише до нових військових конфліктів по всьому світу, а й спричинить нові економічні кризи та падіння рівня життя в країнах західного світу. Країни Заходу ймовірно продовжать військову підтримку України в майбутньому. Але, як зазначалося раніше, військова допомога залежить від успіху збройних сил і здатності українців продовжувати протистояти росії. Якщо прогресу на фронті немає, то політики та групи впливу, які пропагують необхідність мирних переговорів і припинення бойових дій, зміцнять свої позиції.

1. Чого Україна чекати від нової британської прем'єри Сунака. URL: <https://www.dw.com/uk/britanska-pidtrimka-ukraini-cogo-cekati-vid-novogo-premera-risi-sunaka/a-63543009>.

2. Archives des actualités sur la plateforme Ouest-France du jeudi 5 janvier 2023. URL: <https://www.ouest-france.fr/archives/2023/05-janvier-2023>.